

СОЦІАЛІЗАЦІЯ УЧНІВ ПРОФЕСІЙНИХ (ПРОФЕІЙНО-ТЕХНІЧНИХ) ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ СПІВПРАЦІ З ГРОМАДСЬКИМИ ТА ДЕРЖАВНИМИ УСТАНОВАМИ

Анотація.

В статті розкриваються механізми соціалізації учнів закладів професійної (професійно-технічної) освіти, наведено перелік громадських та державних організацій з якими співпрацює Вінницький державний центр естетичного виховання учнів професійно-технічних навчальних закладів та заходи, які лежать в основі співпраці. Розкрито сутність та мета взаємодії, її основні напрями.

Ключові слова: соціалізація, громадські та державні установи, виховна робота.

Abstract.

The article reveals the mechanisms of socialization of students of vocational (vocational) education institutions, lists the public and state organizations with which the Vinnytsia State Center of Aesthetic Education of students of vocational schools and the activities underlying cooperation cooperate. The essence and purpose of interaction, its main directions are revealed.

Keywords: socialization, public and state institutions, educational work.

Вступ

Сьогодні робітничі професії становлять основу суспільства. Потреба в кваліфікованих працівниках, які будуть громадянами нашого суспільства та мати морально-ціннісний фундамент у будь-яких відносинах є важливими для нашої країни, тому, важливим у формуванні молоді є її соціалізація під час навчання у ПТЗО. Проблема соціалізації молоді стикається з рядом перепон, вплив яких на молодь іноді має безповоротні процеси (телебачення, інтернет, субкультурні угруповання і т.п.) Тому, для успішного вирішення цієї проблеми велике значення має виховання у молодих людей таких особистісних якостей, завдяки яким вона поступово стає активним суб'єктом соціальної взаємодії, що спонукає її до подальшого особистісного розвитку та до активної участі у житті суспільства. Проте навчальним закладам необхідно забезпечити комплекс необхідних умов для соціального становлення учнівської молоді, яке відбувається під стихійним або цілеспрямованим впливом величезної кількості відповідних суспільних структур та інститутів.

Виклад основного матеріалу

Проблеми соціалізації почали досліджуватися ще у XIX столітті і дослідження даної проблеми не припиняються до сьогодні. Свої праці цій проблемі присвятили зарубіжні та вітчизняні вчені: Л.Виготський, Л.Буєва, І.Кон, А.Макаренко, В.Сухомлинський, Л.Рубінштейн. І.Д.Бех, І.Д.Зверев, І.Г.Єрмаков, В.М.Мадзігон, А.Й.Капської, Л.Г.Коваль, О.Л.Кононко, Н.М.Лавриченко, Г.М.Лактіонова, В.В.Москаленко, А.Мудрик, Н.Г.Ничкало, В.М.Оржеховська, Т.Розак, Х.Кройц, О.Я.Савченко, С.Я.Харченко, С.Р.Хлебик, В.Т.Циба, Д. Гослінг і ін.

Особистість людини формується та розвивається в результаті впливу багаточисленних факторів, об'єктивних і суб'єктивних, природних і суспільних, внутрішніх та зовнішніх, незалежних та залежних від волі та свідомості людей, які діють стихійно або згідно визначеної мети. При цьому сама людина не уявляє собою пасивну істоту, яка фотографічно відображає зовнішній вплив. Вона виступає як суб'єкт формування власної особистості, тобто становлення себе, як соціальної істоти, яке проходить у результаті взаємовпливу на неї оточуючого середовища та системи виховання. У середовищі людина соціалізується. З одного боку, індивід засвоює соціальний досвід, цінності, норми, установки, властиві суспільству і соціальним групам, до яких він належить, а з другого – активно входить у систему соціальних зв'язків, завдяки яким і набуває соціального досвіду [1].

Ще наприкінці минулого століття український соціолог М. Лукашевич, зауважив, що рівень вивченості проблем соціалізації навряд чи можна визнати таким, що задовольняє сучасні суспільні потреби. Остаточно не вивчено роль і можливості системи виховання щодо забезпечення успішної соціалізації, не з'ясовано рушійні сили, механізми соціалізації індивіда, проблеми професійної соціалізації тощо. Водночас рівень теоретичних напрацювань містить багато цінних, хоча й розрізнених ідей, думок, здогадок, які мають бути об'єднані в нових концептуальних підходах. Плідно відбувається пошук у напрямі вивчення адаптивних процесів людини у довкіллі [2]. Думка вченого є актуальним і на сьогодні, що свідчить про важливість подальшого вивчення проблем соціалізації учнівської молоді.

Соціалізація є багатогранне явище, яке потребує інтеграції учня в соціум але така інтеграція, враховуючи вік вихованців, має бути цілеспрямована. Враховуючи особливості виховної роботи в закладах професійної (професійно-технічної) освіти ми вважаємо, що потрібно переглянути традиційні форми роботи та активізувати інноваційну діяльність у позаурочний час, адже учні не завжди його ефективно використовують. Найефективнішим в процесі соціалізації учнівської молоді є добре продумані та сплановані заходи з до проведення яких залучають державні та громадські установи. Дані заходи, як показує практика, вирізняються нестандартними формами проведення та обговоренням найбільш актуальних для молоді питань, що формує додаткову мотивацію в учнів але існує ряд проблем, які виникають при впровадженні таких заходів.

Ми погоджуємося з авторами, що у процесі впровадження профілактичних програм серед учнів професійно-технічних навчальних закладів потрібно враховувати особливості даного контингенту: учні віком від 14 до 22 років, які не змогли продовжити своє навчання в гімназіях, коледжах або технікумах із причин низької успішності в навчанні, регулярних пропусків уроків і систематичних порушень дисципліни; діти-сироти та повнолітні з числа дітей-сиріт; діти, що виховуються в опікунських сім'ях, перебувають в інших формах сімейної опіки; діти, які проживають у сім'ях, що знаходяться в складних життєвих обставинах; діти, які перебувають у конфлікті із законом; діти-напівсироти й ті, які залишилися без піклування батьків, діти з малозабезпечених сімей, діти з відхиленнями в поведінці, діти з обмеженими фізичними можливостями, психічними захворюваннями та розумовою відсталістю, діти-чорнобильці тощо. У професійно-технічних навчальних закладах до цих проблем додаються ще й низькі показники професійних досягнень учнів через випадковий вибір ними професії або навчального закладу. Пов'язано це з тим, що у професійно-технічні навчальні заклади приймають на навчання всіх, незалежно від того, наскільки самостійно зроблено вибір [3].

Тому, Вінницьким державним центром естетичного виховання учнів професійно-технічних навчальних закладів налагоджено тісну співпрацю з державними та молодіжними громадськими організаціями, які допомагають учням усвідомити важливість соціальних процесів, з якими вони можуть зіткнутися.

Для покращення соціалізації учнів, у своїй роботі спільно з державними та громадськими організаціями проводиться ряд заходів. Вашій увазі ми пропонуємо основні напрями та заходи які ми використовували для соціалізації учнів:

- *працевлаштування* (Вінницький міський центр зайнятості – самопрезентації, «круглі столи», семінари);

- *правовий* (ТОВ «Експертна юридична служба» у Вінницькій області - соціальний проект «Всеукраїнський правовий диктант»; Відділ реєстрації та систематизації нормативно-правових актів Головного територіального управління юстиції у Вінницькій області – міні-лекції на теми: «Засади діяльності громадських організацій», «Поведінка учнів при затриманні представниками правоохоронних органів», «Адміністративна відповідальність неповнолітніх»);

- *медичний* («Клініка, дружня до молоді» на базі Вінницької міської дитячої поліклініки – тренінгова робота, бесіди, профілактичні лекції; Міжнародний благодійний фонд «Місія в Україні» - профілактична робота серед учнівської молоді за програмою «Формування навичок безпечної поведінки серед молоді»);

- *політичний* (Департамент соціальної та молодіжної політики Вінницької облдержадміністрації та громадська організація Громадський центр «Форум» - цикл занять для учнів на тему: «Органи державної влади та їх повноваження», «Головні напрями діяльності депутата міської ради», «Торгівля людьми – це злочин», «Депутати Вінницької обласної Ради: інструкція для взаємодії»: волонтери Корпусу миру США проводили тренінги з молодіжного лідерства);

Звичайно, що ця робота є невичерпною але ефективною, адже це дає змогу молоді вільно спілкування з представниками державних та громадських організацій та вирішити власні проблеми.

Висновки

Впровадження інноваційних підходів у позаурочну роботу учнів ПТЗО спільно з державними та громадськими організаціями розкриває найбільш затребувані питання соціалізації, що дає змогу актуалізувати потреби учнівської молоді в особистісному та професійному зростанні. Механізми реалізації партнерства навчальних закладів з провідними соціальними інститутами в соціалізації учнівської молоді, соціально-педагогічна місія навчального закладу як агента соціалізації полягає в забезпеченні прав дитини, формуванні в неї необхідного адаптаційного потенціалу, створенні відповідних умов для її самореалізації, а також мінімізація негативних впливів соціуму на особистість шляхом використання сприятливих чинників соціального оточення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Ананьев Б.Г. Человек как предмет познания // Избр. психологические труды: В 2т. – М., 1980. – Т.1. 423 с.
2. Лукашевич, М. П. Соціалізація. Виховні механізми і технології : навч.-метод. посіб. // Микола Павлович Лукашевич. – К. : ІЗМН. 1998. – 112 с.
3. Потенціал волонтерства та лідерства у здійсненні профілактики ВІЛ/СНІДу та ризикованої поведінки на базі професійно-технічних навчальних закладів : навч. посіб. / Т. В. Журавель, Н. В. Зимівець, Т. П. Спіріна та ін. ; за ред. Т. В. Журавель, Т. Л. Лях. – К., 2013. – 282 с.

Лішун Олена Дмитрівна, методист вищої категорії, Вінницький державний центр естетичного виховання учнів професійно-технічних навчальних закладів, м. Вінниця

Olena Dmitrievna Lyshchun - methodologist of the highest category of Vinnitsa State Center for Aesthetic Education of Vocational School Students, Vinnytsia, arnika557@meta.ua